

Respons

Eritrea: Reaksjoner mot hjemvendte asylsøkere

1. Hvordan oppfatter eritreiske myndigheter en søknad om asyl i seg selv?
2. Har en søknad om asyl i seg selv ført til reaksjoner fra eritreiske myndigheter?

Innledning

Amnesty International hevder at det å fremme en asylsøknad i seg selv oppfattes som kritikk av regjeringen, og at eritreiske myndigheter kan reagere med straffetiltak mot hjemvendte asylsøkere:

Testimonies of returned asylum-seekers indicate that the act of claiming asylum is perceived by the authorities as involving a criticism of the government and – as with all other forms of dissent – is therefore not tolerated. Forcibly-returned asylum-seekers interviewed by Amnesty International were tortured both as a form of punishment for perceived criticism of the government, and for the purposes of interrogation. According to accounts given by escaped detainees, Eritrean security officials were particularly interested in how asylum seekers fled the country, who assisted them, and what they said against the Eritrean government during their asylum application process. Returnees have reported that under torture, or threat of torture, they were forced to state that they have committed treason by falsely claiming persecution in asylum applications (Amnesty International 2013, s. 30).

Amnesty International baserer sin rapport på en rekke intervjuer med eritreiske flyktninger og asylsøkere i afrikanske og europeiske land. Også eritreiske aktivister og journalister i eksil, bistandsarbeidere og tidligere diplomater i Eritrea er intervjuet.¹ Det bemerkes at Amnesty

¹ Amnesty International skriver følgende om sitt kildegrunnlag: “...this report is based on interviews with Eritrean refugees and asylum-seekers in other countries, including family members of prisoners of conscience and political prisoners. Between 2010 and 2013, Amnesty International conducted over 40 interviews with refugees and asylum-seekers in countries including, inter alia, Egypt, Germany, Israel, Kenya, the Netherlands, Russia, Saudi Arabia, Sweden, Uganda, and the UK. These interviews took place face to face or on the telephone. Further information included in this report came from Eritrean activists and journalists in exile, humanitarian workers and diplomats formerly based in Eritrea, and partner organizations working on Eritrea, including religious-based organizations and press freedom organizations. Research for this report also draws on

International ikke definerer hva de legger i uttalelsen «act of claiming asylum» (asylsøknad i seg selv).

Også i en tidligere uttalelse har Amnesty International hevdet at eritreiske myndigheter ser på det å søke asyl som forræderi: «Seeking asylum abroad is considered by the Eritrean government to be an act of treason» (Amnesty International 2012).

Landinfo mener det er meget vanskelig å få sikker og verifiserbar informasjon om hvilke reaksjoner returnerte asylsøkere utsettes for ved hjemkomst, da det foreligger svært liten empiri om dette.² Britiske myndigheter har bemerket at erfaringsgrunnlaget er spinkelt med hensyn til hvordan behandlingen av tilbakesendte eritreiske asylsøkere er (UK Home Office Border Agency 2012, s. 142). Eritreaeksperten Gaim Kibreab³ har opplyst at han ikke har konkrete eksempler på hva som har skjedd med returnerte asylsøkere (Landinfo 2013).⁴

I tillegg vil Landinfo bemerke at flertallet av eritreiske asylsøkere har forlatt landet uten utreisestillatelse, og majoriteten av dem har desertert eller unndratt seg nasjonaltjeneste.⁵ I det erfaringsgrunnlaget kildene har, vil det etter Landinfos mening være vanskelig å skille ut erfaringsgrunnlag som alene sier noe om hva en søknad om asyl i seg selv har medført av reaksjoner fra eritreiske myndigheter ved retur.

I samsvar med vårt mandat, utarbeider ikke Landinfo risikovurderinger i forhold til hva som *kan* skje med en enkelt asylsøker eller en gruppe av asylsøkere etter eventuell retur. Landinfo videreformidler fakta (altså kunnskap om hva som har skjedd) og vurderinger som er basert på empiri og kildeanalyse. Samtidig *formidler* vi i våre produkter og uttalelser også vurderinger foretatt av andre eksperter og kilder, som i en rekke tilfeller selv legger frem fremtidsrettede vurderinger av hva som *etter deres oppfatning* kan skje ved retur av asylsøkere. Dette er også tilfelle i den foreliggende responsen. Med hensyn til denne responsen er det imidlertid viktig å påpeke at erfaringsgrunnlaget for disse meningene er svært begrenset.

Hvordan oppfatter eritreiske myndigheter en søknad om asyl i seg selv?

Eritrea har siden uavhengigheten i 1993 gradvis utviklet et autoritært og repressivt styresett hvor et ukjent antall regimekritikere og andre er fengslet. Myndighetene er svært vare for kritikk om brudd på menneskerettighetene og uttalelser som kan oppfattes som en trussel mot regimet, men de vet at de fleste som forlater landet søker asyl, og at søknadene kan inneholde kritiske anmerkninger om hjemlandet.⁶

Det finnes dessuten en rekke eksempler på at eritreiske asylsøkere, som har fått asyl (eller oppholdstillatelse), vender tilbake til Eritrea for eksempel på besøk eller ferie. Disse

media reports and reflects information contained in 20 years of Amnesty International's public documents covering Eritrea (Amnesty International 2013, s. 8).

² Se også Landinfo temanotat Eritrea: Nasjonaltjeneste (Landinfo 2015).

³ Gaim Kibreab er fra Eritrea, og Professor of Research & Director of Refugees Studies, London South Bank University.

⁴ Se også Landinfos respons Eritrea: Politisk aktivitet i eksil (Landinfo 2010).

⁵ Mange forlater Eritrea ulovlig hver måned, men nøyaktig antall er usikkert. Ifølge UNHCR forlater mellom 3000 og 5000 eritreere landet månedlig (UNHCR 2014).

⁶ Amnesty ble nektet visum i 2002 og Human Rights Watch i 2003 og har deretter ikke vært i landet (Freedom House 2012).

eksileritreeerne har trolig gjenopprettet sitt forhold til myndighetene ved å signere et såkalt angrebrev⁷, ved å betale «to-prosentskatten»⁸ og ved ikke å delta i myndighetskritiske aktiviteter (internasjonale representanter og diplomatikilder, samtaler i Asmara i januar-februar 2013; januar 2015). Også enkelte andre kilder hevder at en asylsøknad kan oppfattes som kritikk av landets regjering og dens politikk. Ifølge UNHCR i Khartoum (som gjengitt i Migrationsverket 2013a, s. 2), kan myndighetene i Eritrea se på det å søke om asyl som en politisk handling, trolig på lik linje med andre politiske handlinger.⁹

Historiker og antropolog Dr. Gunther Schröder¹⁰ (e-post juni 2013) hevder overfor Landinfo at eritreiske myndigheter «[...] most definitely consider asking asylum as a hostile act against the Eritrean nation which has to be punished accordingly.»

Landinfo mener at disse synspunktene må vurderes i lys av det erfaringsgrunnlaget man har om tilbakesendte asylsøkere.

Har en søknad om asyl i seg selv ført til reaksjoner fra eritreiske myndigheter?

Den foreliggende empirien om problemstillingen er begrenset, og ligger delvis tilbake i tid: I 2002 ble 220 eritreere som fikk avslag på asylsøknaden, utvist fra Malta og uttransportert til Eritrea. Alle ble arrestert etter ankomst til Eritrea og ført til den militære fangeleiren i Adi Abeto. Våren 2004 var mange av dem fortsatt fengslet og hadde ingen kontakt med omverdenen, og mange skal ha blitt torturert (Amnesty International, 2004, s. 30). I juli 2004 ble 109 eritreiske asylsøkere utvist fra Libya, hjemsendt til Eritrea og fengslet. Samme år kapret 75 eritreere som var deportert fra Libya til Eritrea et fly (Osman 2004). Av frykt for fengsling og tortur tvang de besetningen til å fly til Sudan. Ifølge Human Rights Watch ble opp til 1200 eritreere som ikke fikk asyl, uttransportert fra Egypt i juni 2008. I desember 2008 var minst 740 av disse fremdeles i et militærfengsel (HRW 2009, s. 68). Det var også deportasjoner i 2009 og 2011 fra Egypt, men ingen har kunnet følge opp eller overvåke situasjonen deres etter hjemkomsten (internasjonale representanter og diplomatikilder, samtaler i Asmara i januar 2015).

Dr. Gunther Schröder (e-post juni 2013) hevder at eritreere som vender tilbake etter at ha begått en kriminell handling, i dette tilfellet ved å ha søkt om asyl, vil bli sjekket av Nasjonal Security Office i Asmara ved hjemkomst og trolig straffet.

Seniorrådgiver ved International Law and Policy Institute i Oslo, Dr. Daniel R. Menkonnen, opplyser til Landinfo (e-post november 2013) at han er enig i vurderingene til Amnesty International om at eritreiske myndigheter kan reagere med straffetiltak overfor hjemvendte asylsøkere:

⁷ Se Eritrea: Immigration and Citizen Services request form – “angrebrev” (Landinfo 2014).

⁸ Eritreere i diasporaen er pålagt av eritreiske myndigheter å betale to prosent skatt av sin bruttolønn dersom de har behov konsulær bistand. Denne skatten som på tigrinya kalles «Mehwey Gibri» –Rehabilitering og utvikling, ble innført i 1994 (Ministry of Foreign Affairs of the State of Eritrea 2011, s. 26)

⁹ Ifølge Migrationsverket (2013b) oppfattes det å unndra seg nasjonaltjenesten eller å desertere som en politisk handling av eritreiske myndigheter. En person som deserterer eller unndrar seg nasjonaltjenesten anses derfor å være motstander av regimet, og ses på som en forræder og trussel.

¹⁰ Dr. Günther Schröder har blant annet arbeidet med eritreisk politikk og historie i mange år, og har meget gode kontakter med deler av den eritreiske diasporaen og med miljøer i Eritrea.

[...] the observation of Amnesty International is accurate. It tells a widespread practice of the Eritrean Government. I know several case studies which correspond with the assertions made by Amnesty International.

Dr. Menkonnen har dog ikke nærmere beskrevet det erfaringsgrunnlaget (case studies) han viser til.

Synspunktene til Dr. Schröder og Dr. Menkonnen er i samsvar med blant annet FNs spesialrapportør Sheila B. Keetharuth som skriver i sin rapport til FNs generalforsamling at:

Eritrean nationals who are repatriated after a failed refugee or asylum application usually disappear upon their return (FNs spesialrapportør 2013, s. 10).

FNs spesialrapportør viser ikke til hvilke land som skal ha repatriert eritreiske asylsøkere. Sitatet sier heller ikke eksplisitt at det er asylsøknaden som sådan som kan føre til at asylanten forsvinner etter tilbakekomst til Eritrea.

Antropologen David Bozzini¹¹ på sin side viser til at variasjonen i reaksjoner mot hjemvendte eritreere som har søkt asyl, er stor, og at det er vanskelig å vite hvordan eritreiske myndigheter vil reagere:

[...] from nothing to torture and indefinite detention [...] I know several people who have been deported back from Sudan in Eritrea and these people are in jail for many months now. [...] I know there are various situation people face. [...] there is no security that people who return in Eritrea will be safe. [L]ack of accountability from the state will never ensure that we know how people are treated (David Bozzini, e-post juli 2013).

Eritreaeksperten Gaim Kibreab sier at eritreere som forlater landet ulovlig trolig kan bli utsatt for represalier, men har ikke konkrete eksempler på at så har skjedd (Landinfo 2013).¹²

Britiske myndigheter bemerker at det ikke er sikkert hvordan eritreiske myndigheter vil reagere, og at noen hjemvendte asylsøkere ikke er blitt møtt med reaksjoner ved retur:

This is a grey area as there is little experience of failed asylum seekers returning to Eritrea. However, the Eritrean authorities tell us that if they return and have not committed a criminal offence, no action would be taken. But we have to put this into context. It is an offence to leave the country illegally, so returnees would be liable to detention and questioning. Some have been released without further action but those who have not undertaken military service could be sent to a military training camp (UK Home Office Border Agency 2012, s. 142).

Oppsummering

Etter vår erfaring er det vanskelig å få sikker og verifiserbar informasjon om hva som faktisk har skjedd, og hvordan Eritrea har reagert når asylsøkere sendes tilbake eller vender hjem til Eritrea. Vi har ikke et aktuelt empirisk grunnlag for å si at en søknad om asyl i seg selv vil føre til reaksjoner fra eritreiske myndigheter.

¹¹ David Bozzini gjorde feltarbeid i Eritrea i 2003 og 2005-2007. Han har siden arbeidet med Eritrea og eritreiske forhold.

¹² Se også Landinfos respons Eritrea: Politisk aktivitet i eksil (Landinfo 2010).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

- Amnesty International (2004, 18. mai). *You have no right to ask. Government resists scrutiny on human rights*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/AFR64/003/2004/en/> [lastet ned 23. mars 2015]
- Amnesty International (2012, 15. august). *Sudan must end forced returns of asylum seekers to Eritrea*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/afr54/039/2012/en/> [lastet ned 23. mars 2015]
- Amnesty International (2013, mai). *Eritrea 20 years of independence, but still no freedom*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnestyusa.org/sites/default/files/afr640012013.pdf> [lastet ned 18. mars 2015]
- Freedom House (2012, 23. februar). *Countries at a Crossroads: An Analysis of Democratic Governance*. Freedom House. Tilgjengelig fra https://books.google.no/books?id=ng6QA-1V1CcC&pg=PA233&lpg=PA233&dq=Amnesty+International+visa+to+visit+Eritrea&source=bl&ots=wJRXAeofk_&sig=SgBo5Kt7Q3ikie8OzaVZcLEKbpQ&hl=nn&sa=X&ei=OuAHVf3pDczJPePlgOAJ&ved=0CCYQ6AEwAg#v=onepage&q=Amnesty%20International%20visa%20to%20visit%20Eritrea&f=false [lastet ned 20. mars 2015]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2009, 16. april). *Service for life: State repression and indefinite conscription in Eritrea*. New York: HRW. Tilgjengelig fra http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/eritrea0409web_0.pdf [lastet ned 18. mars 2015]
- Landinfo (2010, 15. januar). *Eritrea: politisk aktivitet i eksil*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1296/1/1296_1.pdf [lastet ned 20. mars 2015]
- Landinfo (2013, 13 mai). *Eritrea: Utstedelse av utreisetilatelse og ulovlig utreise*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2360/1/2360_1.pdf [lastet ned 23. mars 2015]
- Landinfo (2014, 18. mars). *Eritrea: Immigration and Citizen Services request form – “angrebrev”*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2819/1/2819_1.pdf [lastet ned 20. mars 2015]
- Landinfo (2015, 19. mars.) *Eritrea: Nasjonaltjeneste*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/3091/1/3091_1.pdf [lastet ned 23. mars 2015]
- Migrationsverket (2013a, 21. mars). *Situasjonen i Eritrea*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29721> [lastet ned 20. mars 2015]

Respons Eritrea: Reaksjoner mot hjemvendte asylsøkere

- Migrationsverket (2013b, 11. juni). *Utvisningar til Eritrea stoppas*. Norrköping: Migrationsverket.] [Dokumentet er ikke lenger tilgjengelig på internett]
- Ministry of Foreign Affairs of the State of Eritrea.(2011, 17. oktober). *Eritrea's Response to the Report of the Somalia Eritrea Monitoring Group Report*. Asmara: Ministry of Foreign Affairs. Tilgjengelig fra http://www.aigaforum.com/articles/eritrea_text_of_response-un-somalia.pdf [lastet ned 18.mars 2015]
- Osman, M. (2004, 28. august). Eritreans deported by Libya hijack a plane. *Boston.com*. Tilgjengelig fra http://www.boston.com/news/world/africa/articles/2004/08/28/eritreans_deported_by_libya_hijack_a_plane/ [lastet ned 18.mars 2015]
- UK Home Office Border Agency (2012, 17. august). *Country of Origin Information (COI) Report – Eritrea*. London: UK Home Office. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=50374efd2> [lastet ned 18. mars 2015]
- UN Special Rapporteur (2013, 28. mai). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea, Sheila B. Keetharuth*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session23/A.HRC.23.53_EN_G.pdf [lastet ned 18.mars 2015]
- UNHCR, 2014 (14. november). *Sharp increase in number of Eritrean refugees and asylum-seekers in Europe, Ethiopia and Sudan*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/5465fea1381.html> [lastet ned 23. mars 2015]

Muntlige kilder

- Daniel R. Mekonnen. E-post 8. november 2013
- David Bozzini. E-post 2. juli 2013
- Günter Schröder. E-post 26. juni 2013
- Internasjonale representanter. Samtaler i Asmara 28. januar – 6. februar 2013.
- Internasjonale representanter. Samtaler i Asmara 13 – 20. januar 2015
- Diplomatkilder. Samtaler i Asmara 28. januar – 6. februar 2013.
- Diplomatkilder. Samtaler i Asmara 13-20 januar 2015

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.